

Asia

EU/OSA; Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 2.-3.12.2019, oikeusasiat

Kokous

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto 02.12.2019 - 03.12.2019

Neuvosto hyväksyi yleisnäkemykset kahdesta ehdotuksesta, joilla pyritään tehostamaan ja nopeuttamaan rajat ylittävää siviilioikeusalan yhteistyötä asiakirjojen tiedoksiannossa ja todisteiden vastaanottamisessa digitalisaation ja nykyaikaisen teknologian käytön avulla.

Hyväksyttiin kolmet neuvoston päätelmät. Uhrien oikeuksia koskevien päätelmien hyväksymisen yhteydessä korostettiin tarvetta jatkaa työtä uhrien oikeuksien vahvistamiseksi ja toteutumiseksi myös käytännössä. Vankeudelle vaihtoehtoisia toimenpiteitä koskevien päätelmien hyväksymisen yhteydessä jäsenvaltiot toivat esiin vankeuden vaihtoehtojen käytön etuja. Siviilioikeudellisen yhteistyön tulevaisuutta koskevien päätelmien hyväksymisen yhteydessä korostettiin siviilioikeudellisen yhteistyön tärkeyttä kansalaisille ja yrityksille, sekä tuotiin esiin mm. tarve implementoida olemassa oleva lainsäädäntö tehokkaasti, ja että mahdollisen uuden sääntelyn tulee vastata konkreettisiin tarpeisiin.

Puheenjohtaja esitteli ympäristörikoksia koskevan kahdeksannen keskinäisen arviointikierroksen loppuraportin.

Komissio antoi tilannekatsauksen rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon koskevista kv. neuvotteluista.

EPPO:n perustamista koskevan tilannekatsauksen yhteydessä kuultiin Euroopan pääsyyttäjä Laura Kövesin puheenvuoro.

- Lainsäädäntöasiat

Oikeudellisen yhteistyön digitalisointi

- a) Ehdotus asiakirjojen tiedoksiantoa koskevan asetuksen (EY) N:o 1393/2007 muuttamisesta
Yleisnäkemys
- b) Ehdotus todisteiden vastaanottamista koskevan neuvoston asetuksen (EY) N:o 1206/2001 muuttamisesta
Yleisnäkemys

Tiedoksiantoasetuksen ja todisteluasetuksen uudistamistyön osalta puheenjohtaja totesi, että ehdotusten tärkein yhteinen nimittäjä on oikeudellisen yhteistyön digitalisaatio, jolla pyritään parantamaan oikeuden saatavuutta ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytyksiä siviilioikeudellisissa asioissa.

Kaikki puheenvuoron käyttäneet jäsenvaltiot tukivat yleisnäkemyksiä kummankin asetusehdotuksen osalta. Monet jäsenvaltiot korostivat e-CODEX-järjestelmän turvaamisen tärkeyttä ja viittasivat aiheesta antamaansa julistukseen. Eräät jäsenvaltiot antoivat tulevia trilogineuvotteluita silmällä pitäen julistuksen tiedoksiantoasetuksen kohdasta, joka antaa jäsenvaltiolle mahdollisuuden asettaa lisäehtoja rajat ylittävälle sähköpostitiedoksiannolle. Myös komissio kertoi tukevansa voimakkaasti yleisnäkemyksiä; ainoastaan niihin kirjatun siirtymäajan osalta se katsoi, että lyhyempi aika olisi hyödyllinen.

Puheenjohtaja totesi neuvoston hyväksyneen yhteisymmärryksen kummankin asetusehdotuksen osalta (ST 14599/19 ja ST 14601/19). Asiassa annetut julistukset (ST 14599/19 ADD 1 ja ADD 2, sekä ST 14601/19 ADD 1) otettiin tiedoksi.

Muut asiat

Käsiteltävinä olevat säädösehdotukset
Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja totesi käsiteltävänä olevien säädösehdotusten ilmenevän asiakirjasta (ST 14522/19). Asiakohdassa ei käytetty puheenvuoroja.

- Muut kuin lainsäädäntöasiat

Päätelmät uhrin oikeuksista

Hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi julkisena käsiteltävän asiakohdan todeten uhrien oikeuksien vahvistamisen olleen Suomen pj-kauden prioriteetti. On varmistettava, että uhrien oikeudet turvataan myös käytännössä. Uhreille saatavilla olevan kompensaation osalta on tarvetta jatkotyölle. Lisäksi on tarpeen toimia etenkin sukupuolittuneen väkivallan uhrien ja lasten seksuaalisen hyväksikäytön uhrien oikeuksien edistämiseksi. Istanbulin sopimus on tullut voimaan, ja on tärkeää, että loputkin EU-jäsenvaltiot ratifioisivat sen. Neuvoston päätelmissä pannaan merkille, mitä tähän mennessä on tehty sekä kehotetaan komissiota laatimaan kattava uhrien oikeuksia koskeva EU:n strategia.

Noin puolet jäsenvaltioista käytti puheenvuoroja, joissa korostettiin uhrien aseman parantamista koskevan työn jatkamisen tärkeyttä. Erityisesti kiinnitettiin huomiota uhrien oikeuteen saada kompensaatiota ja korostettiin tarvetta kattavaan ja kaikki uhriryhmät huomioivaan lähestymistapaan, sekä uhreille annettavan riittävän tuen merkitykseen; uhrien pääsy oikeuksiinsa tulisi turvata kansalaisuudesta ja rikoksen tapahtumapaikasta huolimatta. Rajat ylittävän yhteistyön merkitystä tähdennettiin, ja uhrien oikeuksia koskevan EU:n strategian laatimista pidettiin keskeisenä. Tietoisuutta uhrien oikeuksista tulee lisätä, etenkin haavoittuvissa uhriryhmissä.

Komissio totesi aiheen olevan erittäin tärkeä, ja viittasi marraskuussa järjestämäänsä korkean tason konferenssiin. Piti strategian laatimista koskevaa päätelmien kehotusta hyvänä. Keskeistä on varmistaa, että nykyinen sääntely toimeenpannaan. Myös perusoikeusvirasto kertoi pitävänsä päätelmiä hyvinä, ja että se on valmis jatkamaan tukeaan tietoa tuottamalla; julkaisee ensi ja seuraavana vuonna laajoja raportteja aiheesta.

Päätelmät vankeudelle vaihtoehtoisista toimenpiteistä

Hyväksyminen

Puheenjohtaja totesi julkisena käsiteltävän asiakohdan aluksi olevan selvää, että vakavista rikoksista tulee seurata asianmukainen rangaistus, ja että vankeusrangaistukset ovat tarpeellinen toimenpide rikosseuraamusjärjestelmässä. Rikosoikeudellisia toimenpiteitä harkittaessa on otettava huomioon yhteiskunnan ja kansalaisten turvallisuus. Vankeuden vaihtoehdoilla, silloin kun niiden käyttö oli asianmukaista, voi olla tässä useita myönteisiä vaikutuksia; vankeuden vaihtoehdoilla on merkittävä rooli uudelleensopeuttamisessa ja kuntouttamisessa yhteiskuntaan sekä uusintarikollisuuden vähentämisessä. Kuten hyväksyttävänä olevissa päätelmissä todetaan, rikosoikeudellinen seuraamusjärjestelmä kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan ja kansalliset järjestelmät ovat erilaisia, ja EU-tasolla pitää siten keskittyä muihin kuin lainsäädännöllisiin toimiin.

Jäsenvaltiot toivat puheenvuoroissaan esille asian tärkeyden ja tukensa päätelmille. Kuultiin useiden jäsenvaltioiden näkemyksiä vaihtoehtoisten seuraamusten käytön lisäämisen tarpeesta, sekä niiden käytöstä saaduista kokemuksista. Kokemusten vaihtoa muiden jäsenvaltioiden edustajien kanssa pidettiin tervetulleena ja toivottiin, että tällä voidaan myötävaikuttaa puitepäästösten soveltamisen lisäämiseen. Pitää myös varmistaa, että vankilaolot ovat asianmukaiset ja että ehdollisen vankeuden suorittamista valvotaan paremmin. Useat viittasivat tarpeeseen edistää rikosentekijöiden sopeutumista takaisin yhteiskuntaan ja sitä mukaa turvallisuuden lisääntymiseen. EU-tason työssä korostettiin erityisesti Euroopan oikeudellisten verkostojen ja koulutuksen roolia. Myös komissaari Reynders toivotti päätelmät tervetulleeksi. Komissiota pyydetään päätelmissä arvioimaan tarvetta tehdä vertaileva arvio vankeuden vaihtoehtojen käytöstä, sekä selvittämään tapoja antaa jäsenvaltioille rahoitusta vankeusjärjestelmien kehittämiseksi.

Puheenjohtaja totesi neuvoston hyväksyneen päätelmät asiakirjan 14075/19 mukaisesti.

Päätelmät siviilioikeudellisen yhteistyön tulevaisuudesta

Hyväksyminen

Puheenjohtaja kertoi julkisena käsitellyssä asiakohdassa, että hyväksyttävänä olevissa päätelmissä korostetaan tarvetta keskittyä toisaalta sääntelyn implementointiin ja toimeenpanoon sekä toisaalta lainsäädännön soveltamiseen ja toimivuuden arviointiin. Myös digitalisaatiokehitys sekä Euroopan oikeudellinen verkosto ja e-Justice –portaali ovat avainasemassa. Mahdollisten uusien lainsäädäntöaloitteiden lisäarvo on osoitettava selkeästi. Multilateralismia tuetaan päätelmissä vahvasti, mutta tilanteisiin, joissa monenvälinen sopimus ei tule kyseeseen, tulee arvioida muita vaihtoehtoja.

Jäsenvaltiot kiittelivät ja tukivat vahvasti päätelmiä puheenvuoroissaan. Siviilioikeudellisen yhteistyön merkitystä kansalaisille ja yrityksille korostettiin. Lisäksi jäsenvaltiot korostivat tarvetta olemassa olevan lainsäädännön tehokkaaseen implementointiin ja sitä, että mahdollisen uuden sääntelyn tulee vastata konkreettisiin tarpeisiin. Monenvälistä yhteistyötä tuettiin vahvasti, mutta jotkut jäsenvaltiot toivat esiin myös tarpeen keksiä joustavia ratkaisuja tilanteisiin, joissa monenväliset sopimukset eivät tule kyseeseen. Komissaari Reynders korosti molemminpuolisen luottamuksen tärkeyttä kansalaisille ja yrityksille. Lainsäädännön tärkeimmät rakennuspalikat ovat jo olemassa. Tulee keskittyä implementointiin ja täytäntöönpanoon, mutta samalla pitää katse myös tulevassa, jotta pysytään mukana digikehityksessä. Lisäksi tulee pyrkiä globaaleihin ratkaisuihin ja EU-standardien edistämiseen kv. areenoilla. Korosti myös EJN:n roolia sekä tiedottamista ja koulutusta.

Puheenjohtaja totesi, että päätelmät hyväksyttiin asiakirjan 14448 + COR1 mukaisina.

EPPO: Euroopan syyttäjänviraston perustaminen

Tilannekatsaus

Käytiin läpi tähän asti tehtyä työtä, joka jatkuu edelleen. Lokakuussa nimitettiin ensimmäinen Euroopan pääsyyttäjä, Laura Kövesi, joka oli jo aloittanut tehtävässään.

Kövesi korosti pyrkimystä siihen, että EPPO voi aloittaa toimintansa vuoden 2020 loppuun mennessä, ja kertoi tähän tarvittavista toimista. Kövesi totesi, että EPPO:n tulee olla itsenäinen, vahva ja tehokas instituutio, johon kansalaiset luottavat. EPPO edustaa EU:n oikeuspilaria ja suojaa eurooppalaisia arvoja, kansalaisia ja taloudellisia intressejä.

Komissio kertoi toimistaan valmisteluissa. Jäsenvaltiot onnittelivat puheenvuoroissaan uutta pääsyyttäjää ja korostivat tarvetta pitää kiinni EPPO:n toiminnan aloittamisen aikataulusta.

Ympäristörikos – Lopullinen kertomus kahdeksannesta keskinäisestä arviointikierroksesta

Esittely ja keskustelu

Puheenjohtaja esitteli julkisena käsitellyssä asiakohdassa loppuraportin kahdeksannesta arviointikierroksesta (14065/19), jossa oli käsitelty ympäristörikollisuuden ehkäisyä ja torjuntaa koskevien EU-tason menettelytapojen käytännön täytäntöönpanoa. Fokus oli kahdessa aiheessa: jätteiden laiton kauppa ja vaarallisten aineiden laiton valmistus tai käsittely. Raportin mukaan ympäristörikokset ovat usein näkymättömäksi jäävä rikollisuuden muoto, jota esiintyy koko EU:ssa. Näiden rikosten torjunnan tehostamiseksi tarvitaan proaktiivinen ja monitieteellinen lähestymistapa. Raportissa mm. suositellaan jäsenvaltioita hyväksymään kansallisia ympäristöstrategioita ja parantamaan tilastotietojen keräämistä, sekä korostetaan koulutuksen ja sopivan erikoistumisen tärkeyttä, kuten yhteistyötä viranomaisten välillä ja yksityisen sektorin, erityisesti kansalaisjärjestöjen kanssa, sekä hyödyntämään Eurojustia, Europolia sekä Euroopan oikeudellista verkostoa.

Komissio toivotti tervetulleeksi näkemystenvaihdon raportista, ja kertoi ympäristönsuojelun ja kestävä kehityksen olevan komission mandaatin ytimessä. Komissio oli käynnistänyt aikaisemmin kuluvana vuonna ympäristörikosdirektiivin arvioinnin. Europolin edustaja kertoi pitävänsä ympäristörikoksia hyvin tärkeänä aiheena, minkä vuoksi oli luonut operatiivisen analyysiprojektin, jolla pyritään tukemaan jäsenvaltioiden viranomaisia näiden tutkinnoissa. Tapausten määrä oli kasvussa ja niillä oli selviä yhteyksiä järjestäytyneeseen rikollisuuteen, asiakirjapetoksiin, lahjontaan ja rahanpesuun.

Digitaalinen oikeus: sähköinen todistusaineisto

- a) Neuvottelut sähköisen todistusaineiston saatavuutta yli rajojen koskevasta EU:n ja USA:n sopimuksesta
- b) Budapestin yleissopimuksen toista lisäpöytäkirjaa koskevat neuvottelut

Tilannekatsaus

Komissio antoi tilannekatsaukset kansainvälisistä neuvotteluista, jotka koskevat rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon. Kyse on hiljattain aloitetuista neuvotteluista EU:n ja USA:n välillä, sekä neuvotteluista tietoverkkorikollisuutta koskevan Budapestin yleissopimuksen toiseksi lisäpöytäkirjaksi. Neuvoston päätökset komission neuvottelumandaateista oli hyväksytty kesäkuun OSA-neuvostossa. Komissio kertoi, että USA:n kanssa oli käyty kaksi neuvottelukierrosta, ja kolmas oli sovittu joulukuulle. Komission mandaatti oli julkinen ja otti huomioon EU:n e-evidence - ehdotusten kehittymisen. Komissio kertoi myös Budapestin sopimuksen toisesta lisäpöytäkirjasta käytävien neuvotteluiden etenemisestä.

Muut asiat

- a) Tietojen säilyttäminen rikollisuuden torjuntaa varten: kesäkuussa annettujen neuvoston päätelmien jatkotoimet

Komission tiedotusasia

Puheenjohtaja viittasi kesäkuun OSA-neuvostossa hyväksytyihin neuvoston päätelmiin, joissa mm. pyydettiin komissiota ryhtymään toimenpiteisiin ottaen huomioon haasteet ja vaikeudet, joita on aiheutunut EU-tason tietojen säilytysregiimin puuttumisesta, ja pyydettiin komissiota raportoimaan vuoden loppuun mennessä tehdyistä toimenpiteistä. Komissaari Johansson painotti asian tärkeyttä, ja kertoi tilanteesta ja asiassa tehdyistä toimista.

- b) Puheenjohtajavaltion selvitys edistymisestä oikeus- ja turvallisuusalalla

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja tiedotti delegaatioita edistymisestä oikeuden ja turvallisuuden aloilla.

- c) EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäasiainministerien kokous (Washington DC, 11. joulukuuta 2019)

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja kertoi tulevasta EU:n ja Yhdysvaltojen oikeus- ja sisäministerifoorumista.

- d) Oikeus- ja sisäasioita käsittelevä EU:n ja Länsi-Balkanin alueen ministerifoorumi (Skopje, 18. ja 19. marraskuuta 2019)

Puheenjohtajavaltion tiedotusasia

Puheenjohtaja kertoi EU:n ja Länsi-Balkanin partnereiden oikeus- ja sisäministerien ministerifoorumista.

- e) Konferenssi: EU:n perusoikeuskirja 10 vuotta (Bryssel, 12. marraskuuta 2019)

Komission tiedotusasia

Puheenjohtaja kertoi pj-maan yhdessä perusoikeusviraston ja komission kanssa järjestäneen konferenssin sen juhlistamiseksi, että EU:n perusoikeuskirja on ollut oikeudellisesti sitova 10 vuotta. Komissaari Reynders esitteli konferenssin antia, korostaen koko täytäntöönpanoketjun tärkeyttä tuomioistuimista hallintoviranomaisiin, ja muistutti myös kansalaisyhteiskunnalla ja ihmisoikeuspuolustajilla tärkeästä roolista. Perusoikeuskirja toteutuu vain, jos kaikki toimijat eri tasoilla soveltavat sitä tehokkaasti.

- f) Seuraavan puheenjohtajavaltion työohjelma

Kroatia esittelee

Kroatia esitteli tulevan puheenjohtajuuskautensa työohjelman oikeusasioiden osalta.

- -

Oikeusministerien työlounaalla keskusteltiin OSA-neuvoston panoksesta oikeusvaltioperiaatteesta käytävään keskusteluun.

Ministeri Henriksson, pysyvä edustaja Rislakki, muu virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Asiakohtaisesti

Liitteet

Viite

Asiasanat

Hoitaa

Tiedoksi
